

Economische groei in hogere versnelling

H.W. Stegeman en J.P. Verbruggen

*De auteurs zijn werkzaam bij de afdeling Conjunctuur van het Centraal Planbureau. Zij danken Wim Suyker en Rocus van Opstal voor hun bijdragen.
h.w.stegeman@cpb.nl*

De Nederlandse economie zit in de lift. De economische groei trekt dit jaar aan tot drie procent om volgend jaar iets terug te vallen tot 2,75 procent.

Op meerdere fronten markeert 2006 een wending ten goede in de Nederlandse economie. De gezinsbestedingen nemen toe door herstel van de koopkracht en groei van de werkgelegenheid. De werkloosheid daalt in rap tempo. De overheidsbegroting is volgend jaar vrijwel in evenwicht.

Gunstig internationaal beeld

Voor 2006 en 2007 zijn de internationale economische vooruitzichten, die voor de ontwikkeling van de Nederlandse economie bepalend zijn, gunstig. De groei in de VS trok in het eerste kwartaal fors aan, na eind vorig jaar te zijn gedrukt door de gevolgen van de orkanen Katrina en Rita. Doordat het monetair beleid in de VS niet langer expansief is en de kapitaalmarkten duidelijk zijn gestegen, zal de groei volgend jaar naar verwachting afvlakken. De Chinese economische groei bleef met meer dan tien procent in het eerste kwartaal uitzonderlijk hoog, terwijl ook de overige opkomende Aziatische economieën zich zeer dynamisch blijven ontwikkelen.

De groei van het bruto binnenlands product (bbp) in het eurogebied loopt naar verwachting op van 1,3 procent in 2005 tot 2,25 procent in 2006, het hoogste groeicijfer sinds 2000. De belangrijkste bijdrage komt van de uitvoer en de investeringen. Komend jaar valt de groei van het bbp in het eurogebied naar verwachting licht terug, voornamelijk door het restrictieve begrotingsbeleid in Duitsland, de recente appreciatie van de euro en de voorziene renteverhogingen.

De olieprijs steeg dit jaar verder, tot ongeveer zeventig dollar per vat Brent in april en mei. Deze hoge prijs is zowel het gevolg van politieke ontwikkelingen die de onzekerheid over het toekomstige aanbod hebben vergroot als van de stevige vraagtoename gedurende de afgelopen jaren bij een relatief beperkte aanbodstijging. Voor de projectie van de wereld economie is gerekend met een blijvend hoge olieprijs van zeventig dollar per vat in 2007.

Nederlandse economie in 2006 - 2007

Volgens de eerste voorlopige cijfers van het CBS groeide de economie in het eerste kwartaal 2,9 procent, vergeleken met het overeenkomstige kwartaal in 2005. Dit hoogste groeicijfer in ruim vijf jaar is wel met ruim 0,5 procentpunt opwaarts vertekend, omdat dit kwartaal twee werkdagen meer kende dan een jaar eerder. Voor het gehele jaar verwachten we een groei van drie procent. In tegenstelling tot voorgaande jaren zullen de totale binnenlandse bestedingen (consumptie, investeringen en overheidsuitgaven) weer een substantiële bijdrage leveren. Daarnaast draagt het aantrekken van de uitvoer bij aan de groei- versnelling in 2006.

Volgend jaar bedraagt de economische groei naar verwachting 2,75 procent, dus fractioneel lager dan dit jaar. Belangrijkste oorzaak is dat de groei van de consumptieve bestedingen door gezinnen en de overheid wat afneemt. Er is echter geen sprake van een forse terugval van de groei, mede doordat de prijsconcurrentiepositie voor het eerst sinds 2001 wat verbetert, waarvan de uitvoer kan profiteren.

Over de groei van het bbp in 2006 is het CPB wat optimistischer dan andere organisaties, zoals blijkt uit tabel 1. Dit komt vooral tot uiting in gunstigere verwachtingen voor de ontwikkeling van de bedrijfsinvesteringen en de werkgelegenheid. Daarnaast vormen de extra overheidsbestedingen waartoe het kabinet onlangs in de Voorjaarsnota heeft besloten een gedeeltelijke verklaring, omdat nog niet alle andere organisaties deze hebben meegenomen in hun raming. Over de economische groei in 2007 bestaat een opmerkelijk grote mate van consensus. Alle instanties ramen een toename van het bbp tussen 2,4 en 2,8 procent. Daarnaast valt op dat geen enkele instelling ervan uitgaat dat er van 2006 op 2007 een substantiële versnelling of vertraging van de groei van het bbp zal plaatsvinden.

Tabel 1. Economische groei. 2005-2007, mutaties per jaar in procenten^a

Organisatie	2005							2006						
	CPB	DNB	OESO	CF	IMF	EC	CPB	DNB	OESO	CF	IMF	EC		
Verenigde Staten	3,5	3,5	3,5	3,6	3,4	3,4	3,2	2,75	3,0	3,1	2,9	3,3	2,7	
Japan	2,6	2,75	2,9	2,8	3,0	2,8	2,8	2,25	1,9	2,2	2,3	2,1	2,4	
Eurogebied	1,3	2,25	-	2,2	2,1	2,1	2,1	2	-	2,1	1,8	1,9	1,8	
Nederland	1,1	3	2,5	2,4	2,6	2,5	2,6	2,75	2,7	2,8	2,5	2,4	2,6	

a. Publicatiedata: CPB: juni 2006; DNB: juni 2006; OESO: mei 2006; CF (Consensus Forecasts): mei 2006; IMF: april 2006; EC: mei 2006.

Analyse

De uitvoer blijft in zowel 2006 als 2007 een aanzienlijke bijdrage leveren aan de economische groei. Vooral de aantrekkelijke Europese economie speelt hierbij een belangrijke rol. Daarnaast zal de prijsconcurrentiepositie naar verwachting in 2007 voor het eerst dit decennium een bescheiden verbetering laten zien. De in Nederland geproduceerde uitvoer zal in 2006 het hoogste groeicijfer sinds 2000 bereiken. In 2007 volgt een lichte afvlakking vanwege een iets lagere groei van de relevante wereldhandel.

De stormachtige expansie van de wederuitvoer gaat ook in 2006 en 2007 onverminderd door. Gestuwd door de opkomst van China als fabrikant van met name consumentenelektronica neemt de wederuitvoer naar verwachting in beide jaren met dubbele cijfers toe.

De particuliere consumptie neemt in de raming voor dit jaar met 1,5 procent toe. Het beschikbare inkomen van gezinnen stijgt door een stevig herstel van de werkgelegenheid en de koopkracht. De gunstige economische ontwikkelingen komen ook tot uiting in het gestegen consumentenvertrouwen. In de eerste maanden van dit jaar gaven consumenten met name meer uit aan duurzame goederen, de meest conjunctuurgevoelige consumptie categorie. Ook volgend jaar leidt de toenemende werkgelegenheid tot een stijging van het beschikbare loon- en uitkeringsinkomen. Toch verwachten we voor 2007 een kleine terugval van de consumptiegroei tot één procent. In de raming wordt ervan uitgegaan dat gezinnen dit jaar nog een deel van het in 2005 vrijgegeven spaarloon besteden. Bovendien leiden de vorig jaar gestegen beurskoersen en huizenprijzen dit jaar tot wat extra bestedingen, terwijl voor komend jaar met geringere vermogenseffecten is gerekend.

De bedrijfsinvesteringen nemen vermoedelijk fors toe. Ondernemers in de industrie verwachten dit jaar 14 procent meer (nominaal) te investeren dan vorig jaar, zo volgt uit de Voorjaarsenquête van het CBS. Het producentenvertrouwen bereikte in april het hoogste niveau sinds 2000. De verwachte opleving van de productie zorgt voor een stijging van de bezettingsgraad en de winstgevendheid. Vooral in machines en computers wordt dit jaar meer geïnvesteerd; resultaat is dat de totale bedrijfsinvesteringen met 8,5 procent kunnen toenemen. Volgend jaar vertraagt deze groei naar verwachting tot vier procent, vooral door minder investeringen in de luchtvaartsector en het openbaar vervoer.

De werkloosheid is sinds eind 2005 aanzienlijk gedaald. De kentering op de arbeidsmarkt blijkt voor het eerst niet alleen uit voorlopende indicatoren, zoals vacatures en faillissementen, maar ook uit de ontwikkeling van de werkgelegenheid zelf. Voor het eerst sinds 2002 neemt de werkgelegenheid substantieel toe. We verwachten dat de werkgelegenheid ook volgend jaar flink zal aantrekken. De werkloosheid neemt hierdoor in twee jaar tijd met 135.000 personen af, een daling van bijna dertig procent. De daling is volgend jaar het sterkst, omdat de werkgelegenheid altijd met enige vertraging reageert op de productie. Het werkloosheidspercentage komt in 2007 uit op gemiddeld 4,5 procent.

De inflatie, die vorig jaar nog uitkwam op 1,7 procent, wordt voor dit jaar geraamd op 1,25 procent. Het afschaffen van het gebruikersdeel van de onroerend-zaakbelasting (OZB) heeft dit jaar een drukkend effect, maar volgend jaar niet meer. Ook de arbeidskosten per eenheid product stuwen de inflatie in 2007

op. Daartegenover staat dat de prijs van energie dan vermoedelijk minder bijdraagt aan de prijsstijging. Per saldo komt de inflatie volgend jaar naar verwachting uit op 1,5 procent.

De contractloonstijging ligt in beide ramingsjaren naar verwachting iets boven de inflatie. Vooral als gevolg van de dalende werkloosheid versnelt de contractloonstijging van 1,75 procent dit jaar naar 2 procent volgend jaar.

Het begrotingstekort, dat in 2003 nog ruim drie procent van het bbp bedroeg, neemt gestaag af. Voor dit en volgend jaar wordt, ondanks extra overheidsuitgaven voor met name onderwijs en veiligheid, nog slechts een klein tekort verwacht. Dit komt mede door extra gasbaten, het aantrekken van de conjunctuur en het effect van eerder genomen beleidsmaatregelen om het aantal uitkeringen terug te dringen.

Conclusie

Het bbp-volume in Nederland neemt naar verwachting in beide ramingsjaren sneller toe dan in het eurogebied. Sinds 1999 is dat niet meer voorgekomen (CPB, 2006, 18 en 20). Zoals altijd is ook nu de raming door vele onzekerheden omgeven, waarvan internationale ontwikkelingen de grootste bron vormen. De wereldwijd goede winstgevendheid kan leiden tot een sterkere stijging van de bedrijfsinvesteringen en de werkgelegenheid. Daarnaast kan de olieprijs hoger of lager uitkomen dan hier geraamd, met negatieve respectievelijk positieve gevolgen voor de wereldeconomie. Ten slotte kan de recente verzwakking van de dollar ten opzichte van de euro doorzetten. Dit heeft op korte termijn negatieve gevolgen voor de economische groei in het gehele eurogebied, maar voor de open Nederlandse economie in het bijzonder.

Hans Stegeman en Johan Verbruggen

Tabel 2. Kerngegevens voor Nederland. 2005-2007, mutaties per jaar in procenten

	2005	2006	2007
relevante wereldhandel	5,7	7,25	7
olieprijs (dollars per vat, Brent)	54,4	68	70
eurokoers (dollar per euro)	1,24	1,24	1,25
bruto binnenlands product (bbp)	1,1	3	2,75
particuliere consumptie	0,4	-1,75 ^a	1
investeringen bedrijven (exclusief woningen)	0,5	8,5	4
goederenuitvoer (exclusief energie)	6,6	7,5	8,25
werkgelegenheid (arbeidsjaren)	-0,6	1,5	2
werkloosheidspercentage (niveau)	6,5	5,75	4,5
contractloon marktsector	0,8	1,75	2
consumentenprijsindex (cpi)	1,7	1,25	1,5
arbeidsinkomensquote marktsector (niveau)	79,3	79	79
EMU-saldo (niveau, procent bbp)	-0,3	-0,5	-0,1

a. Gecorrigeerd voor de statistische effecten als gevolg van de invoering van het nieuwe zorgstelsel bedraagt de consumptiegroei in 2006 naar verwachting 1,5 procent.

Literatuur

CPB (2006) *Centraal Economisch Plan*, 2006. Den Haag: Centraal Planbureau.